

Правила охорони праці під час вантажно-розвантажувальних робіт

Загальні положення

Ці Правила поширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правової форми, які в процесі своєї діяльності виконують вантажно-розвантажувальні роботи, навантаження (розвантаження) або вивантаження (далі - вантажно-розвантажувальні роботи).

Ці Правила є обов'язковими для роботодавців та працівників, що виконують вантажно-розвантажувальні роботи.

У цих Правилах терміни вживаються в таких значеннях:

- автоелектрокар- безрейковий самохідний візок з двигуном внутрішнього згоряння або електричним приводом, що застосовується для перевезення вантажів на промислових підприємствах і залізничних станціях;

- автомобілерозвантажувач- пристрій, який призначений для вивантаження зерна та сипучих вантажів зернової групи, кут природного укосу яких не більше 40°, із бортових автомобілів та тягачів із напівпричепами через відкритий задній борт на площадці поздовжнього перекидання, а також автомобільних і тракторних поїздів з причепами без розчеплення через боковий борт на площадці бокового перекидання;

- вантажно-розвантажувальна рампа - пересувний місток між підлогою та транспортом для вантажно-розвантажувальних робіт, який дозволяє виконувати загрузку за допомогою навантажувачів; складається з рами, гідравлічної системи підйому, ходових коліс, буксирного пристрою та системи безпеки;

- вантажно-розвантажувальний майданчик - горизонтальна поверхня, що призначена для обслуговування транспортних робіт з навантаження або розвантаження вантажів, яка оснащена відповідними вантажопідіймальними кранами і машинами, або навантажувачами періодичної дії, або навантажувачами безперервної дії (стрічкові, скребкові, роторні, шнекові навантажувачі);

- вантажно-розвантажувальні роботи - це комплекс заходів, спрямованих на підняття різноманітних вантажів з метою їх завантаження чи розвантаження; такі роботи застосовуються для навантаження (розвантаження) або вивантаження вантажів вручну або за допомогою спеціалізованої техніки (вантажопідіймальних кранів і машин, навантажувачів, автоелектрокарів);

- навантажувач - машина циклічної дії, що належить до безрейкового долішнього транспорту (технологічних транспортних засобів), обладнана підіймальним механізмом (вантажопідіймачем) і вилами (платформою) або одним із змінних вантажозахоплювальних пристроїв для забезпечення підймання, транспортування, навантаження та розвантаження, штабелювання та укладання вантажів;

- підіймально-транспортне устаткування - транспортуючі машини, призначені для переміщення масових вантажів безупинним способом та

засобами періодично діючого транспорту за допомогою підвісних доріг, рейковим і безрейковим транспортом, а також вантажопідіймальні пристрої циклічної дії зі зворотно-поступальним рухом вантажозахоплювального органу в просторі;

- технологічна схема - сукупність основних і допоміжних виробничих процесів у поєднанні з необхідними для їх виконання засобами механізації та автоматизації, що забезпечує безпечну і ефективну організацію робіт;

- транспортно-технологічна схема - схема, в якій відображаються організація транспортного потоку, способи проведення вантажно-розвантажувальних робіт, послідовність виконання технологічних операцій і номенклатура підіймально-транспортного устаткування при навантаженні, транспортуванні та розвантаженні.

У цих Правилах інші терміни вживаються у значеннях, що визначені Законом України «Про охорону праці», ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».

Загальні вимоги

Організація безпечного виконання вантажно-розвантажувальних робіт

Роботодавець повинен створити службу охорони праці відповідно до вимог Типового положення про службу охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 15 листопада 2004 року № 255, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01 грудня 2004 року за № 1526/10125 (із змінами) (НПАОП 0.00-4.21-04).

Роботодавець повинен організувати опрацювання і затвердити нормативні акти про охорону праці, що діють на підприємстві, відповідно до вимог Порядку опрацювання і затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві, затвердженого наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 21 грудня 1993 року № 132, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 лютого 1994 року за № 20/229 (НПАОП 0.00-6.03-93).

Роботодавець розробляє та затверджує інструкції з охорони праці відповідно до вимог Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 29 січня 1998 року № 9, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 квітня 1998 року за № 226/2666 (далі - НПАОП 0.00-4.15-98).

Роботодавець забезпечує проведення попереднього (під час прийняття на роботу) та періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників відповідно до вимог Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 травня 2007 року № 246, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 23 липня 2007 року за № 846/14113 (із змінами).

Роботодавець повинен розробити і затвердити перелік робіт з підвищеною небезпекою відповідно до Переліку робіт з підвищеною

небезпекою, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 232/10512 (із змінами), для проведення яких працівникам необхідно пройти спеціальне навчання і щорічну перевірку знань з питань охорони праці.

Роботодавець повинен організовувати проведення атестації робочих місць за умовами праці відповідно до Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 серпня 1992 року № 442.

Роботодавець повинен одержати дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки відповідно до Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 року № 1107.

Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві здійснюються відповідно до вимог Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 року № 1232.

Забороняється залучення жінок до робіт, визначених у Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29 грудня 1993 року № 256, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 30 березня 1994 року за № 51/260.

Піднімання та переміщення важких речей жінками необхідно здійснювати з дотриманням Граничних норм підіймання і переміщення важких речей жінками, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10 грудня 1993 року № 241, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 22 грудня 1993 року за № 194.

Забороняється залучення неповнолітніх до робіт, визначених у Переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх, затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31 березня 1994 року № 46, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 28 липня 1994 року за № 176/385.

Підіймання та переміщення важких речей неповнолітніми необхідно здійснювати з дотриманням Граничних норм підіймання і переміщення важких речей неповнолітніми, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22 березня 1996 року № 59, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 16 квітня 1996 року за № 183/1208.

Роботодавець повинен забезпечити працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту відповідно до вимог Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним

одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту, затвердженого наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 24 березня 2008 року № 53, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 травня 2008 року за № 446/15137 (із змінами) (НПАОП 0.00-4.01-08).

Засоби індивідуального захисту працівників повинні відповідати вимогам Технічного регламенту засобів індивідуального захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2008 року № 761.

Працівники повинні бути забезпечені спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту відповідно до Норм безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам загальних професій різних галузей промисловості, затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 16 квітня 2009 року № 62, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 12 травня 2009 року за № 424/16440 (далі - НПАОП 0.00-3.07-09).

Не допускаються до роботи працівники без відповідних засобів індивідуального захисту.

Вантажно-розвантажувальні роботи необхідно виконувати з дотриманням таких вимог:

Правил будови і безпечної експлуатації навантажувачів, затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 31 грудня 2008 року № 308, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 03 лютого 2009 року за № 103/16119 (НПАОП 0.00-1.22-08);

Типової інструкції для осіб, відповідальних за безпечне проведення робіт з переміщенням вантажів кранами, затвердженої наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 20 жовтня 1994 року № 107, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 13 березня 1995 року за № 60/596 (із змінами) (НПАОП 0.00-5.06-94);

Типової інструкції для осіб, відповідальних за утримання вантажопідіймальних кранів у справному стані, затвердженої наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 20 жовтня 1994 року № 107, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 13 березня 1995 року за № 59/595 (із змінами) (НПАОП 0.00-5.07-94);

Типової інструкції з безпечного ведення робіт для кранівників (машиністів) кранів мостового типу (мостових, козлових, напівкозлових), затвердженої наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 20 березня 1996 року № 45, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26 березня 1996 року за № 143/1168 (із змінами) (НПАОП 0.00-5.18-96);

Типової інструкції для інженерно-технічних працівників, які здійснюють нагляд за утриманням та безпечною експлуатацією вантажопідіймальних кранів, затвердженої наказом Державного комітету України по нагляду за

охороною праці від 20 жовтня 1994 року № 107, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 13 березня 1995 року за № 58/594 (із змінами) (НПАОП 0.00-5.20-94);

ГОСТ 12.3.020-80 «ССБТ. Процессы перемещения грузов на предприятиях. Общие требования безопасности» (далі - ГОСТ 12.3.020-80).

Вимоги щодо створення безпечних умов праці

Роботодавець повинен забезпечити санітарно-гігієнічний стан виробничих приміщень відповідно до вимог Державних санітарних норм і правил при роботі з джерелами електромагнітних полів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18 грудня 2002 року № 476, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 13 березня 2003 року за № 203/7524 (далі - ДСН 3.3.6.096-2002), Вимог до роботодавців щодо захисту працівників від шкідливого впливу електромагнітних полів, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 05 лютого 2014 року № 99, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 25 лютого 2014 року за № 335/25112 (НПАОП 0.00-7.13-14), Санітарних норм виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку ДСН 3.3.6.037-99, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 37 (далі - ДСН 3.3.6.037-99), Державних санітарних норм виробничої загальної та локальної вібрації ДСН 3.3.6.039-99, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 39 (далі - ДСН 3.3.6.039-99), міждержавних стандартів ГОСТ 12.1.001-89 «ССБТ. Ультразвук. Общие требования безопасности», ДСТУ ГОСТ 12.1.012:2008 «ССБТ. Вибрационная безопасность. Общие требования», ГОСТ 12.1.003-83 «ССБТ. Шум. Общие требования безопасности».

Під час організації та ведення технологічних процесів, пов'язаних із застосуванням шкідливих речовин, необхідно дотримуватися вимог ГОСТ 12.1.007-76 «ССБТ. Вредные вещества. Классификация и общие требования безопасности».

Мікроклімат у виробничих приміщеннях повинен відповідати вимогам Санітарних норм мікроклімату виробничих приміщень ДСН 3.3.6.042-99, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 42, та ГОСТ 12.1.005-88 «ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны» (далі - ГОСТ 12.1.005-88).

Природне та штучне освітлення на робочих місцях повинно відповідати вимогам законодавства.

Роботи по очищенню цистерн повинні виконувати не менше ніж три працівники, один із яких перебуває в цистерні, а двоє працівників, що спостерігають за виконанням роботи (спостерігачі), повинні перебувати поза цистерною. Між спостерігачами і працівником у цистерні повинен бути встановлений переговорний зв'язок або визначені сигнали, які передаються за допомогою страхувального каната (мотузки), що забезпечує підйом працівника нагору на його вимогу.

Вимоги до місць проведення вантажно-розвантажувальних робіт, території підприємства, виробничих будівель і споруд

Позначення небезпечних зон та відповідного устаткування повинно відповідати вимогам Технічного регламенту знаків безпеки і захисту здоров'я працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2009 року № 1262 (далі - Технічний регламент знаків безпеки і захисту здоров'я працівників), ГОСТ 12.2.058-81 «ССБТ. Краны грузоподъемные. Требования к цветовому обозначению частей крана, опасных при эксплуатации» та ГОСТ 12.4.026-76 «ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности» (далі - ГОСТ 12.4.026-76).

Місця проведення вантажно-розвантажувальних робіт повинні бути рівні, мати тверде, рівне покриття та ухил не більше 5°.

Для проходу (підйому) працівників на робоче місце для безпечного пересування повинні бути передбачені тротуари, сходи, містки, трапи, які повинні бути справні, розраховані на робоче навантаження і застосовуватися відповідно до свого призначення.

На місцях проведення вантажно-розвантажувальних робіт повинна забезпечуватися можливість руху транспортних засобів, засобів механізації і працівників без зустрічей і перетинань технологічних потоків.

Місця проведення вантажно-розвантажувальних робіт, у тому числі проходи та проїзди, повинні мати природне і штучне освітлення відповідно до вимог законодавства, при немеханізованому навантаженні (розвантаженні) вантажів - 2 лк, за допомогою вантажопідіймальних машин - 10 лк.

Освітленість повинна бути рівномірною, без сліпучої дії світильників на працівників. Типи світильників необхідно вибирати залежно від умов навколишнього середовища і властивостей вантажу.

Для правильного розміщення транспортних засобів під час навантаження сипучих вантажів необхідно визначити місце зупинки транспортних засобів та нанести розмежувальні лінії.

Склади для зберігання лакофарбових і полімерних матеріалів, кислот і лугів, цементу та сипучих матеріалів, які забруднюють атмосферне повітря, необхідно розташовувати відносно інших складів з підвітряного боку.

Забороняється замикати двері складських приміщень за присутності в них працівників.

У складських приміщеннях повинні бути вивішені таблички із зазначенням максимально допустимого навантаження на одиницю площі підлоги, стелажа і максимальної вантажопідймальності підйально-транспортних засобів, що застосовуються.

Отвори виробничого призначення в підлогах повинні бути обгороджені.

Дільниці складських приміщень, перебування на яких пов'язане з небезпекою для працівників, необхідно фарбувати в сигнальні кольори та встановлювати на них знаки безпеки відповідно до вимог ГОСТ 12.4.026-76.

Складські приміщення, що призначені для вантажів, у процесі зберігання яких можливе виділення шкідливих речовин, повинні бути обладнані припливно-витяжною вентиляцією, яка забезпечує вміст шкідливих речовин у повітрі робочої зони не вище граничнодопустимих концентрацій і мікрокліматичні умови відповідно до вимог ГОСТ 12.1.005-88.

Складські приміщення повинні мати не менше двох дверних прорізів.

Двері складських приміщень повинні відкриватися назовні або розсовуватися. При дистанційному та автоматичному відкриванні дверей повинна бути забезпечена також можливість відкривання їх у всіх випадках вручну. Встановлення розсувних дверей на шляхах евакуації забороняється.

Перепади рівнів підлоги і порогів у загальнотоварних складах і транспортних коридорах не допускаються.

Підлога в складах повинна бути рівною і відповідати вимогам стандартів по вологостійкості, вогнестійкості та стійкості до механічних впливів.

Підлога складських приміщень для зберігання кислот і лугів повинна бути виготовлена із матеріалів, стійких до впливу кислот і лугів (кислототривкі плити, вініпласт).

Стіни та металеві конструкції приміщень із агресивним середовищем необхідно виконувати із антикорозійних матеріалів.

Кількість проїздів і проходів та їх розташування визначаються загальним технологічним плануванням складів.

Проїзди й проходи підрозділяються на: головні або транспортні проїзди, робочі проїзди і проходи, оглядові проходи, евакуаційні проходи.

У складських приміщеннях забороняються:

- зберігання продукції навалом та впритул до приладів і труб опалення;
- експлуатація газових плит, печей, побутових електронагрівальних приладів, монтування з цією метою штепсельних розеток;
- зберігання рослинних масел разом з іншими горючими матеріалами;
- зберігання аерозольних упакувань в одному приміщенні з окислювачами, горючими газами, легкозаймистими рідинами, горючими рідинами;

зберігання в одному приміщенні балонів з киснем і горючими газами.

Під час підймання маса вантажу не повинна перевищувати вантажопідймальність крана.

**Вимоги до транспортування вантажів авто- і
електронавантажувачами**

Рух авто- і електронавантажувача необхідно робити при відхиленій назад рамі навантажувача.

Транспортувати необв'язаний вантаж та такий, що не має фіксуєчих елементів, допускається в один ярус.

Тару з фіксуєчими елементами допускається транспортувати у два яруси.

Транспортувати вантаж допускається при установці його впритул до вертикальної частини вилочного захвату і відхиленої вщерть назад рами навантажувача; при рівномірному розподілі вантажу на вилочному захваті.

Розташування вантажу на захваті навантажувача повинно забезпечувати мінімальний перекидаючий момент.

Під'їжджати до місця виконання вантажно-розвантажувальних робіт і від'їжджати від нього необхідно на мінімально можливій для певного транспортного засобу швидкості.

Транспортувати вантаж необхідно плавно, без різкого гальмування та крутих поворотів навантажувача.

Довгомірний або нестійкий вантаж при транспортуванні необхідно обв'язати так, щоб виключити можливість його розвалу чи падіння.

Під час транспортування вантажу необхідно витримувати відстань між габаритом навантажувача або вантажу, що транспортується, і устаткуванням, штабелями не менше ніж 0,5 м.

Транспортувати дрібноштучні вантажі необхідно в спеціальній тарі, яка заповнюється не вище краю її бортів або відмітки її заповнення.

Не допускається транспортувати навантажувачем вибухонебезпечні матеріали і газові балони.

Не допускається рух навантажувача з вантажем поздовжнім спуском, ухил якого перевищує найбільший кут нахилу рами вантажопідіймальника навантажувача назад мінус 3° .

Не допускається рух електронавантажувача на ухил або підйом, кут якого більше 10° .

При русі по горизонтальній площадці між навантажувачами необхідно витримувати інтервал не менше ніж 10 м.

Для роботи у вибухонебезпечних приміщеннях необхідно застосовувати електронавантажувачі у вибухозахисному виконанні.

З боку автопроїзду необхідно передбачити збудовані вирівнювальні містки довжиною 2 - 3 м для в'їзду електронавантажувача в кузов автомобіля (причепа) і виїзду з них.

Для забезпечення безпеки під час навантаження вантажів електронавантажувачами на автомобілі, причепи, у тому числі й відчеплені від автомобілів, і розвантаження з них необхідно, щоб вони були надійно зафіксовані упорними башмаками.

Під'їжджати вилами під тару або вантаж треба на малій швидкості: вила необхідно підводити так, щоб вантаж розташовувався відносно них рівномірно. Підйом і опускання вантажу необхідно робити при фіксованих колесах.

Вимоги безпеки до процесів проведення вантажно-розвантажувальних робіт

Вантажно-розвантажувальні роботи повинні проводитися під керівництвом посадової особи або працівника, відповідального за безпечне проведення цих робіт.

Посадова особа або працівник, відповідальний за безпечне проведення вантажно-розвантажувальних робіт, повинен:

- визначити спосіб навантаження і розвантаження;
- зробити розміщення робочої сили;
- перевірити справність пристосувань і засобів індивідуального захисту;
- встановити порядок обміну умовними сигналами між стропальником, що подає сигнали, і машиністом підіймально-транспортного устаткування при провадженні робіт механічним способом;
- провести інструктаж працівникам перед початком робіт.

Оформлення технологічної документації проводиться згідно з вимогами ГОСТ 3.1102-81 «ЕСТД. Стадии разработки и виды документов», а саме: маршрутних карт, карт технологічних процесів, карт типових технологічних процесів, карт на процеси проведення вантажно-розвантажувальних робіт і переміщення вантажів. Відображення вимог безпеки в технологічній документації здійснюється відповідно до вимог ГОСТ 3.1120-83 «ЕСТД. Общие правила отражения и оформления требований безопасности труда в технологической документации».

Перед підйомом і переміщенням вантажів повинні бути перевірені:

- справність вантажозахоплювальних пристроїв;
- наявність на них клейм, етикеток з позначенням дати випробування і вантажопідймальності;
- стійкість вантажу і правильність його стропування;
- відсутність предметів, які перешкоджають переміщенню вантажів.

Місця стропування, положення центра ваги та величина маси вантажу повинні бути позначені підприємством-виготовлювачем продукції або відправником вантажу.

Завантажувати порошкоподібні матеріали вручну необхідно при включеному місцевому відсмоктувачеві та з використанням засобів індивідуального захисту, виданих відповідно до вимог НПАОП 0.00-3.07-09.

Навантаження (розвантаження) навальних і сипучих вантажів

Навантаження (розвантаження) навальних і сипучих вантажів необхідно здійснювати механізованим способом за допомогою конвеєрів, пневмотранспорту і вантажно-розвантажувальних машин.

Навантаження (розвантаження) навальних і сипучих вантажів із залізничного транспорту необхідно проводити відповідно до вимог Правил охорони праці під час виконання навантажувально-розвантажувальних робіт на залізничному транспорті, затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 18 грудня 2007 року № 311, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 28 грудня 2007 року за № 1419/14686 (НПАОП 63.21-1.22-07).

Під час розвантаження сипучих вантажів з автомобілів-самоскидів, які знаходяться на насипах, а також при засипанні котлованів і траншей ґрунтом автомобілі-самоскиди необхідно встановлювати на відстані не менше ніж 1 м від брівки природного укосу, а для гірських робіт - по всій довжині брівки необхідно мати породний насип висотою не менше ніж 0,7 м і шириною не менше ніж 1,5 м.

Основу штабеля, який розвантажуються з вагона із сипучим вантажем, необхідно розташовувати на відстані не менше ніж 2 м від зовнішньої грані головки крайньої рейки залізничної або підкранової колії, а при висоті штабеля більше ніж 1,2 м - не менше ніж 2,5 м.

Навантаження (розвантаження) тарно-штучних вантажів

Навантаження (розвантаження) тарно-штучних вантажів необхідно здійснювати за допомогою навантажувачів, конвесрів, штабелеукладачів.

Для навантаження (розвантаження) тарно-штучних вантажів повинні бути передбачені спеціальні площадки (платформи, естакади, рампи) на висоті підлоги кузова транспортного засобу. Рампи з боку під'їзду транспортних засобів повинні бути шириною не менше ніж 1,5 м з ухилом не більше 5°.

При проведенні вантажно-розвантажувальних робіт з тарно-штучними вантажами необхідно використовувати контейнери (універсальні та спеціалізовані), засоби пакетування, а також спеціальні вантажозахоплювальні пристрої, що виключають випадання вантажів.

Навантаження (розвантаження) контейнерів необхідно проводити за допомогою спеціалізованого підймально-транспортного устаткування (контейнерні крани, причальні контейнерні перевантажувачі, контейнерні наземні вантажно-розвантажувальні засоби, засоби для виконання вантажно-розвантажувальних робіт усередині контейнерів, контейнерні захвати).

Основні параметри і технічні характеристики електро- і автотранспортних засобів, які використовуються для роботи в критичних залізничних вагонах і контейнерах, повинні відповідати вимогам ГОСТ 27270-87 «Машины напольного транспорта. Электро- и автопогрузчики для работы в контейнерах и крытых железнодорожных вагонах. Основные параметры и технические требования».

Під час виконання навантажувально-розвантажувальних робіт із застосуванням навантажувачів необхідно дотримуватись таких вимог:

- майданчик між штабелем і вагоном повинен забезпечувати вільний розворот навантажувача на 180°;
- для в'їзду навантажувача у вагон між рампою складу і дверним прорізом вагона встановлюються спеціальні настили (містки);
- швидкість руху навантажувача на рампі складу не повинна перевищувати 3 км/год;
- рух навантажувача з вантажем допускається на майданчику з ухилом відповідно до вимог технічної документації навантажувача;
- ширина проїзду для навантажувача повинна бути не менше ніж 3 м;

- під час переміщення вантажу на вилах навантажувача вантаж не повинен виходити за межі вил більше ніж на 1/3;
- під час пересування навантажувача висота вантажу від підлоги не повинна перевищувати 0,3 м;
- рама навантажувача під час переміщення вантажу повинна бути паралельною опорній поверхні або відхиленою назад;
- не дозволяється відкривати і закривати двері вагонів за допомогою навантажувачів.

Під час виконання навантажувально-розвантажувальних робіт із застосуванням електронавантажувачів з живленням від гнучкого кабелю необхідно дотримуватись таких вимог:

електронавантажувач не повинен виїжджати за межі ділянки, обмежені довжиною кабелю;

у разі потреби виконання навантажувально-розвантажувальних робіт на інших ділянках необхідно влаштовувати штепсельні з'єднувачі на відстані 30 - 35 м один від одного по довжині складу;

забороняється продовжувати живильний кабель;

забороняється прогинати гнучкий трос, на який підвішується живильний кабель;

під час роботи електронавантажувача необхідно застосовувати пристосування, які запобігають перекручуванню живильного кабелю.

Для переміщення тарно-штучних вантажів застосовуються конвеєри із захищеною стрічкою.

Забороняється перебувати проти дверей вагона з тарно-штучним вантажем під час їх відкриття.

Вантажі в ящиках, купах, тюках укладаються штабелями.

Висота штабелів у складських приміщеннях під час складування їх вручну не повинна бути більше ніж 3 м.

Навантажувачами укладають вантажі пакетами на піддонах в 2 - 4 яруси залежно від міцності тари, компактності пакетів і відповідно до максимального навантаження, яке допускається на нижній піддон (пакет).

Вантажі в мішках, лантухах і стосах укладаються в стійкі штабелі:

вручну - на висоту не більше 2 м;

за допомогою механізмів - до 6 м.

Матеріали в мішках допускається укласти вручну в штабелі у вигляді усіченої піраміди висотою не більше шести рядів із шириною відступу кожного ряду не більше 0,5 м. Піднімати вантажі в мішках вище шостого ряду треба по східнях шириною не менше 1 м і з набитими на них поперечними планками. Підйом вантажів одним працівником (ручне навантаження) допускається на висоту не більше дев'ятого ряду.

Мішки необхідно укласти по ширині і довжині «вперев'язкою» для утворення стійких стінок штабелів.

Забороняється укладати в штабель вантажі в упаковці, які мають неправильну форму і не забезпечують стійкість штабеля.

Вантажі, які не піддаються штабелюванню, укладають на стелажі.

Між штабелями створюються проходи шириною не менше ніж 1 м.

При укладанні вантажів у бочках, барабанах на торець другий і третій яруси необхідно розділяти прокладками з дощок.

При укладанні в накат крайні бочки або барабани нижнього ряду необхідно закріплювати клинами по обидва боки кожного вантажного місця.

Вантажі в бочках, барабанах і у вигляді рулонів розвантажують вручну шляхом перекочування, якщо склад перебуває на одному рівні з підлогою вагона або кузова автомашини. При цьому працівник, що виконує вантажні роботи (вантажник), повинен перебувати за переміщенням вантажем, штовхаючи його від себе. Не допускається утримувати руки на торцях вантажу при його перекочуванні.

Забороняється штабелювання:

- тари різного типу;
- тари з різними розмірами в плані;
- при хиткому положенні тари в штабелі;
- стоячої тари без бортів;
- на відстані менше ніж 0,5 м від краю рампи за наявності відбійного бруса;
- на відстані менше ніж 1,5 м від краю рампи за відсутності відбійного бруса;
- при несиметричному завантаженні тари.

Дештабелювання вантажів необхідно проводити зверху вниз.

Вимоги безпеки при виконанні вантажно-розвантажувальних робіт немеханізованим способом

Вантажно-розвантажувальні роботи, що виконуються вручну, повинні проводитися з дотриманням норм, які обмежують підйом і перенесення важких речей відповідно до вимог нормативно-правових актів:

підйом і переміщення вантажів із чергуванням з іншою роботою (до 2-х разів на годину) жінкам - 10 кг;

переміщення вантажів постійно протягом робочого дня жінкам - 7 кг; чоловікам - до 30 кг;

сумарна маса вантажу, що переміщується протягом кожної години робочого дня, не повинна перевищувати для жінок: з робочої поверхні - 350 кг, з підлоги - 175 кг.

У масу переміщеного вантажу включається маса тари і упакування.

При переміщенні вантажу на візках або в контейнерах зусилля, що прикладається, не повинно перевищувати 10 кг.

Підйом вантажу масою більше 50 кг необхідно виконувати не менше ніж двома працівниками.

Підйом вантажу з укладанням у штабель вручну не повинен перевищувати 2 м для чоловіків і 1,5 м для жінок.

Висота штабелів або стелажів при ручному укладанні металопрокату не повинна перевищувати 1,5 м.

При одночасному перенесенні вантажів працівники повинні перебувати на відстані не менше ніж 3 м один від одного.

Перенесення вантажу на носилках по горизонтальному шляху необхідно здійснювати на відстань не більше ніж 50 м, перекидати і опускати носилки необхідно по команді працівника, що йде позаду. Не дозволяється переносити вантажі на носилках по сходах.

Для перенесення довгомірних матеріалів необхідно застосовувати захвати.

Перенесення довгомірних вантажів на плечах повинне здійснюватися не менше ніж двома працівниками, при цьому вантаж повинен розташовуватися на однойменних плечах.

При перенесенні довгомірних вантажів на плечах необхідно надягати наплечники.

Знімати з плечей довгомірні вантажі треба одночасно по команді працівника, що йде позаду.

На навантаження (розвантаження) довгомірних вантажів вручну необхідно виділяти не менше двох працівників.

Для навантаження і розвантаження бочок, рулонів, котушок кабелю і подібних вантажів необхідно застосовувати спеціальні пристосування - слегі з гачками. Слегі повинні бути довжиною не менше ніж 4 м і діаметром не менше ніж 20 см.

Переміщення важких штучних вантажів, устаткування методом кантування проводиться за допомогою роликів ломів або пристосувань.

Забороняється перекичувати і кантувати вантаж на себе.

Виконувати вантажно-розвантажувальні роботи з пестицидами забороняється вагітним і жінкам, що годують, а також працівникам, що мають медичні протипоказання. Усі види робіт, пов'язаних з пестицидами, виконуються працівниками, які мають допуск (посвідчення) на право роботи відповідно до вимог Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 вересня 1995 року № 746 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 14 січня 2009 року № 9).